

במה מדליקין פרק שני שבת

לב.

עין משפט
נר מצוה

קרא א מ"י פ"ב ס"ג
ר"ח ושמרת נפש
כ"ו ו מפת ששן שש ש"פ
י"ד ס"ו ק"ו ספ"ה
ב"ב"ה:
ק"ב ב מ"י פ"א ס"ג
מסוכה ה"ו א ס"ג
פס"ג י"ב ט"ז פ"ד י"ד ס"ו
ש"ה ספ"ה א:

רבינו הגאון

ראשית קראתי אתכם על
עסקי ראשית החרוזה
(אתכם), כגון החלה
החרוזה. נשפה שקרויה
נר חתי כספ על ספקי נר
החרוזה אהבם, אם אתם
מקיימים אותם מוטב ואם
לא הריני נוטל נשמתכם.
ולמה בשעת לילה אמר
ראב נפל תורא חרזי סכני.
תיפיש תירוש אמאא חד
מחבטא נירתי. פי' חרזה
החרוזה השפחה על
אדנותה אחת הבאה תהיה
עליה, כלומר שפמים רבות
מכנסת אדנותה ומקבעת
אדנותה את הכל בלבה
והיא משלמת לה בכאבה
אתה הכל. וכן רצית מחנא
מילי ואבי (דרי' תושבא,
אפי' רועה ספח שאין יכול
לרדף, ועו' ביהמת רועה
כשחוד כשכמניו בשער
גדרות האן כדמתרגמין
חורין רעו וביבת הדין
(כ"ו) כרתן חכמם סנה
לדירי. שם פעלה חשבון
הביהמות שברוחה ויש סכח
אותה. בחנות של יין
הכל אוהבין באין ושאלין
כשולום בעל החנות כדי
שישמוע עמו, אבל אם רואין
שנתפס אדם בבית הכסב
או בבית הכרמל ליענש
כל אוהביו ברחמי לא
אחד כהן פנה אליו. לא
יעצור אדם במקום סכנה
ראב עושין לי נס (שמא)
אין עושין לי נס, ואם
עושין לי מנכין לו מוכיחתי
שנאמר קטניו מכל החסדים
וגו'. לעולם יבקש אדם
רחמים שלא יחלה שאם
יחלה אופריו לו הבא נזת
והפטר. ת"ר חלה ונזה
למות אופריו לו חרדה
שכן דירי כל המהמדים
מחודים, אדם יוצא לשוק
יאה דומה כמי (שנסתר)
לסודיות. חש בראשו דומה
כמי שנתנהו בקולר, עלה
למטה דומה כמי שהעלוהו
לגדודים לידו, אם יש לו
פרקליטין הבלמין עליו
זכות ניצל אם לא לא ניצל.
השבוה ומעשים טובים
אפילו התקציט למטרין
עליו חובה ואחר מלמד
עליו זכות ניצל, שנאמר אם
יש עליו מלאך מליץ אחד
מני אלף להגיד לאדם ישרו
ויתוננו ויאמר פרעוהו מרדת
שחת מצאתי בו, שלשה
בדקי מיתה, כרבנן דאסרי
סוות וילדות, (ואמר) לה
ג' דבקי מיתה כ"רא דאסרי
סוות לירוחן, כלומר דבקה
בדקי מיתה שלא עשה.

(א) פי' עיך עיך נג.

ראשית קראתי אתכם (ירמיהו ב): **עסקי ראשית**, ראשית עריסותיכם (נמדבר טו): **הריני נוטל נשמתכם**, ותאכזר רביעית דמכס ויכנה נרכס ויבטל שם ראשיתכם. ונשים וטווו על כך כדאמרין בבראשית רבה"י היא אינדה חלתו של עולם שעל ידה נטרד אדה"ר שנתרס בחלה וכנתה נרו של עולם ושפכה דמו ועוד שארפי הכית תלויין ונפל תורא. לארץ שהוא עומד לשמיטה הכל יואמרס הדדו לכפינא עד שלא יקוס פשעים השפחה וכוון תלקה בחזטה אמת: **ספיס**, מרבה: **סירוס**, פשע והתרכס: **מחטרא**, בטדור'ר זע"ו. כלומר אשה עומדת לסורי לדה על עושה של חוה ומלרפין לה עושין הרבה לאתו מלקות: **שנקיס לרוא**, לשיכור איךן צריך להפילו שהוא יפול מאליו. כך האשה עומדת לילך משנתעברה והיא לריכה לבקש להקצ"ה לפתוח רחמה והוא נמנע והיא מתה מאליה. כל הני משל הדיוט ניהו: **רעיא חנרא ועויו רעיון**, קליס לרוך ואינו יכול להגיען ולהלקותן על סרחון: **אבב חוטרא מילי**, כשהיא צאה לפני גדרות לאן שם הוא מדרב עמה להלקותה על פשעה, ואבי דרי לבית הדיר של לאן באין לחשבון. גדרות לאן מתרגמין חוטרין דען (נמדבר לו). כלומר האשה כשהיא צבריאזות פעמים שזכימיה מולין ואין כח מתקטרט להזכיר עונה אכל משהגיעה לפתח הסנה וזריכה לנסים ומלרפין עושהיה ומעשהיה אם ראויה הוא לנס אם לא: **אבב חוטרא נפישי אחי ומרחמי**, לפתח הנות שמתלקסו זו מוונות יש שם עושר הרבה אחיס והרבה אזיניס וי הכל נעשים אזיניס: **מרחמי**, אזיניס: **אבב זיווגי**, נמקוס שיש הפסד ועויו לא אחי ולא מרחמי. כך בשעת הסנה הורע מולה ומשיבמה וחדלו פרקליטין שלה: **וגברי היאך מיכדיקי**, מעשים שלהם להזכיר עונם וחוכתם: **קעין גשר**, כל מקוס סכנה כגון קיר נטויו ויולא לדרך: **דינמא מופיקד**, נכרי דינא על חטאיו ומתפוסנס כהדיה: **מכרא**, ספינה שעוברין בה את הנהר: **כדיקי**, הספינה שלא יהא בה נקב: **מניכין**, פוחתין: **קענפי מכל החסדים**, הוקטנו ותמעטנו זכותי כשביל החסדים אשר עשית וגו': **יומא דשוסא**, שמשנתם בו הרות לדומות חוקה"ס המפלת חומות ועוקרת אילנות: **לביני דקלי**, שלא יפיל הכוח דקל עליו: **ממנו להביא ראיא**, מאחר שהוא נופל צריך למאז ממנו וממעשיו

ראשית קראתי אתכם על עסקי ראשית החרוזה אתכם בשמה שנתתי בכס קרויה נר על עסקי נר החרוזה אתכם אם אתם מקיימים אותם מוטב ואם לאו הריני נוטל נשמתכם וכו"ש בשעת לידתן אמר י"רבא נפל תורא חדר לסכינא אביי אמר תפיש תירוס אמתא בחד מחטרא ליהוי רב פשרא אמר שבקיה לרואי דמנפשיה נפיל מל סעוקבא אמר רעיא חגרא ועויו ריהמין אבב חוטרא מילי ואבי דרי חושבנא רב פפא אמר אבב חוטראת נפישי אחי ומרחמי אבב זיווגי לא אחי ולא מרחמי וגברי היבא מיכדיקי אמר ריש לקיש בשעה שעוברים על הגשר גשר ותו לא אימא כעין גשר רב לא עבר במברא דתיוב ביה עכו"ם אמר דילמא מיפקיד ליה דינא עליה ומתפוסנס בהדיה שמואל לא עבר אלא במברא דאית ביה עכו"ם אמר שטנא בתרי אומי לא שלימ' ר' ינאי בדיק ועבר ר' ינאי למעמיה ר'דאמר אלעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושין לו נס שמא אין עושין לו נס ואם עושין לו נס מנכין לו מוכיחתי אמר רבי חנין מאי קראה יקטנתי מכל החסדים ומכל האמת רבי יורא ביומא דשוחא לא נפיק לביני דיקלא אמר ר' יצחק בריה דרב יהודה לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפטר אמר מר עוקבא מאי קראה יכי יפול הנופל ממנו ממנו הגביא ראיא תנא דבי רבי ישמעאל כי יפול הנופל ממנו (ממנו) יושגמלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב: ת"ר ימי שחלה ונטה למות אומרים לו התודה שכן כל המומתין מתודין אדם יוצא לשוק יהי דומה בעיניו כמי שנמסר לסרדיוט חש בראשו יהי דומה בעיניו כמי שנתנהו בקולר עלה למטה ונפל ליה דומה בעיניו כמו שהעלוהו לגדרות לידון שכל העולה לגדרות לידון אם יש לו פרקליטין גדולים ניצול ואם לאו אינו ניצול ואלו הן פרקליטין של אדם תשובה ומעשים טובים ואפי' תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות ניצול שנאמר יאם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויתוננו ויאמר פרעוהו מרדת שחת וגו': ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה באותו מלאך להובה ואחד לזכות ניצול שנאמר מליץ אחד מני אלף: תנו רבנן על שלש עבירות נשים מתות וילדות רבי אלעזר אומר נשים מתות ילדות ר' אחא אומר בעון שמכנסות צואת כניהם בשבת וי"א על שקורין לארון הקודש ארנא: תניא ר' ישמעאל בן אלעזר אומר בעון שני דברים עמי הארצות מתים על שקורין לארון הקודש ארנא ועל שקורין לבית הכנסת בית עם ישר וי"א אומר ישלשה בדקי מיתה נבראו באשה ואמרי לה שלשה דבקי מיתה נדה וחלה והרלקת הנה חדא כר' אלעזר וחדא כרבנן יתניא רשב"ג אומר הלכות הקדש תרומות ומעשרות הן הן גופי תורה ונמסרו

תורה אור השלם
1 קטניו מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עברך בו במקלי עברתי את הדרך הזה ונתת הירחי לשעמי ממות: באשתי לבי יא
2 כי תבנה בית קודש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול ונפל ממנו: וירוס כב ח אב טו עילוי מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויתוננו ויאמר פרעוהו מרדת שחת
מציאתי בו, שלשה בדקי מיתה, כרבנן דאסרי סוות וילדות, (ואמר) לה ג' דבקי מיתה כ"רא דאסרי סוות לירוחן, כלומר דבקה בדקי מיתה שלא עשה.
א"ר לבי בני-בר
הגרות הב"ח
(א) ר"י ר"ה יאלו קן פרקליטין (שעסה למטה) אחי' וי"ב ס"ח א"ו ה: (ב) אב"י שבת' ר"ל לנ"ד: (ג) ר"ה נדקי מיתה עונות:
לעיו רש"י
בטדור'ר (בשדור'ר א"א).
הכא.
ספ"טי (ספ"טי א"א).
ארין.
מ"ש"ר (מ"ש"ר א"א).
ארין כלים.
מנכין. מתקנין ויחיות י"ב.
שלשה בדקי מיתה.
ספ"ה נדקת כהן כשעת הסנה שאם יפול בה אחת מיהם חמור וינצול.
מנכין.
הענין עיך עיך נג.

ראיה לזכות: **משמש ימי כראשית**, דכתיב קורא הדורות מראש (ישעיה מה) שנגלו לפניו הדורות ומעשה"ס (שוקס פורענותם: **שפרי**, כשנתנה תורה עדיין לא נפל זה והכתוב קראו נופל: **על ידי חייב**, זע"ה זה שלא קיים מצות מעקה: **אומרים**, העומדין שם: **שכן דרך כל המומטים מודוין**, כדתין כנסהדרין שכל המתודה יש לו חלק בו' שכן מלינו זעקן ויושע"ו | שאמר לו יהושע כו' צפי נגמר הדין (מנהדרין דף מד': **לשוק**, מנזיים שם מריבות ובעלי דיים נכרים וישראלים: **דומה כמו שנאמר לסרדיוט**, להוליכו לפני השופט: **הש כראשו**, חששא בעלמא מיתוס קל: **נספוסו כקולר**, היו טפי משנתמר לסרדיוט ורוע מעולה לגדרוס שאין דנין שם אלא להריגה ועל סרחון חמור וצריך פרקליטין גדולים: **עלה למטה**, שחלה הרבה שצריך לעלות ולפול למשכ: **ואלו הן פרקליטין**, (א) שעושה למטה (ב) רזי לנ"ד של מעלה השוכנה ומעשים טובים: **כאוסו מלאך**, שמליץ עליו זכות והוא אחד מני אלף ואפילו הוא עצמו מעיד עליו חובה ניצול זכחת של זכות שנאמר מליץ אחד מני אלף כמלימא של מלאך אין אלא אחת מאלף להגיד ישרו ומשמע נמי שהמלאך המליץ הוא אחד מני אלף דהא מלאך כתיב מכלל דהשאר מנידים עליו חובה אלא מכלל כתיב אם יש עליו מליץ מלאך אחד מני אלף איכא למידרשה אמלאך ואמליה: **יולדות**, בשעת לידתן: **שלש עבירות**, הן דמתניתין: **ילדות**, בחורות ואפילו שלא בשעת לידה: **רבי אחא אומר**, הילדות מתות על עון שמכנסות: **ארנא**, כך היו קורין מגולות שלהם פריטי"י ובלשוננו משטי"ר: **בית עס**, לשון חייו שמתקנצין בו הכל: **ולארון הקדש ארנא**, ואין קורין אותו ארון הקדש: **בדקי (א)**, עונות שבודקין אותן כהן בשעת סכנה כרבנן דאמרי יולדות: **דבקי**, שמדבקין ומקרכין מיתה לפני זמנה כר' אלעזר דמי ילדות: ונמסרו